

Huisfeling e. a.

Den 22sten Augustus 1896 bezocht ik de gemeente Huisfeling en Steerloon; per spoor ging ik naar Ravenstein, alwaar ik het rijtuig vond van Gaerts (stalhouder te Ravenstein), waarmede ik naar Huisfeling reed. Op de grens van Huisfeling vond ik een zeer nette eerewacht van 41 wiersers; deze begeleidde mij naar het raadhuis. - Het raadhuis is ten huize van den secretaris; alles en alles te zamen één kamer voor secretarie, kantoor van den ontvanger, kamer van B. en W. en raadszaal. - Een paar meisjes wachtten mij op met een prachtig bouquet (La France met tuberozen), waarna ik met B. en W. wat ging zitten praten. - De burgemeester woont te Ravenstein, en is in die gemeente tevens wethouder. - Ik hoorde daar nog omstandige verhalen uit den tijd, dat Kocken, de latere secretaris van Huisfen, daar secretaris was; Kocken zou, door zijn drijven, daar nog opstand gemaakt hebben; de gemeenteraad heeft hem toen gedwongen ontslag te nemen. -

Op mijn audientie verschenen slechts de pastoors van Huisfeling en van Steerloon. -

De burgemeester, die tevens heemraad van 't Lands van Ravenstein is, vertelde mij, dat de bevolking van Schayk steeds zoo lastig en onwelwillend was, wanneer het op betalen van waterschapslasten aankwam; zowel de waterschapslasten voor het waterschap 't Lands van Ravenstein, als die voor het „groot waterschap“ werden nooit op tijd betaald; gewoonlijk was vervolging noodzakelijk, alvorens betaling volgde. - Maar hem was medegedeeld, was het de pastoor van Schayk, die aan de boeren zeide, dat zij niet behoefden te betalen; en als er dan vervolgd werd, en er diertengevolge groote kosten gemaakt werden, dan was het diezelfde pastoor, die het eerst het door hem verschuldigde afdroeg. -

De eerewacht deed mij uitgeleide tot de grens van Herpen; toen ik Herpen verliet en over „Overlangel“ langs den waasdijk naar Ravenstein reed, toen vond ik op de grens van Overlangel en Steerloon weer dezelfde

Huisfeling c.a.

erewacht; dezelv begeleidde mij van af Meerloon tot de grens van Ravenstein.

Ik nam een gunstigen indruk mede van Huisfeling; de verhouding tusschen B. en W. scheen mij uitsloekend; de secretaris, een gewezen onderwijzer, is iemand, die zich geheel aan zijn werk wijdt; hij komt nergens, zit altijd thuis, werkt, maakt muziek, of houdt zijn mooien tuin in orde. —

De secretarie ligt niet aan den grooten weg; van af de kerk te Huisfeling moet men een eindweegs een binnenpaadje volgen om op het raadhuis te komen.

De administratie van den secretaris zoowel als die van den ontvanger waren goed in orde; mondeling werden enkele opmerkingen gemaakt.

Den 23 Mei 1900 kwam ik weder in deze gemeente; ik berecht dien dag nog Berghem en Sluipen; ik ontbreef en dineerde in Ravenstein in een hotel „de Heerwoud van de Balte“, waarin een nicht van Klases eigenares is. —

In den salon van den secretaris ging ik met B. en W. zitten praten, terwijl Klases met den secretaris op de secretarie de administratie van secretaris en ontvanger nazag. —

De wethouder de Bruyn, een weduwensch met 9 volwasfen kinderen, allen thuis bij hun vader, woont in Huisfeling; de wethouder Verkehof in Meerloon. Door doek van den Oever in Ravenstein woont en des veral buiten de gemeente is, doek de Bruyn de loopende zaken af. — Besproken werd de vraag, of men een niet openbaren weg van Huisfeling naar het station te Ravenstein met koolasch van gemeentewege mocht in orde brengen; ik ontbradde zulks maar adviseerde, dat men zou beginnen met den weg door de eigenaren aan de gemeente te doek overdragen; dan eerak daarna moet men dien weg dan in orde brengen. — Bloekt die weg werkelijk in orde kunnen gebracht worden, dan ware zulks voor de inwoners van de gemeente van groot gemak.

Men haande zich zeer bereden met de oannemigheid in de gemeente van Dr. Philips; deze, — een braver van den generaal majoor, chef van den geneeskundigen dienst Philips — was spronkelijk docton

Huisfeling c.a.

in Didam; toen Mr. Kollman uit Didam wegging, haad Dr. Philips daare ook geen aerd meer. Zij vestigde zich toen op ± 35 jarigen leeftijd te Huisfeling, met hebong af den laagsten ouderdom van Dr. van Rosmalen te Ravenstein; hij kom zich niet in Ravenstein vestigen, omdat daare een apotheker is, en hij zelf dus geen apotheek zou moeten houden. — Zij kwam volop in de praktijk; van kinde en verre komt men, om hem te raadplegen; soekende heeft hij, alvorens zijne patiënten te bezoeken, teluis een 40 manschen te woord te staan ende helpen. — Philips geniet van gemeentewege geen tractement; de armen helpt hij gratis, ook van medicijnen. — Zij is ongehuwt, en wond met eene zuster in een zelfgebouwd prochtig huis. —

Arbeiders uit Huisfeling gaan er bijna niet naar Duitschland; daare zijn te Huisfeling bijna geen arbeiders; de musten zijn kleine boertjes. — Arbeidersloon is 's zomers f. 0. 40, 's winters f. 0. 40, plus de kost.

Deersen en Huisfeling hebben samen een veldwachter; deze woont aan den weg van Ravenstein naar het station. — Veldwachter doek 's ochtends in de ene, en 's middags in de andere gemeente dienst; te Huisfeling is er bijna nocht werk voor den veldwachter. —

Secretaris van Huisfeling is directeur van de brandverzekering, opgericht door den Boerenbond; op het oogenblik heeft hij voor 4 millioen verzekerd; hij heeft daarevoor hulp van twee klerken; een van die klerken is de secretaris van Sluipen.

v. d. Oever vertelde, dat het rezerf van Schaugh tegen het behalen van waterschaps lasten gebroken was, sinds een boer, die sezigende f. 40 te betalen, daartoe gerechtelijke gedwongen was, en f. 41. — kosten had moeten betalen. —

Burgemeester, en wethouder Verkehof zijn levensheemraad van het waterschap 's lands van Ravenstein; ik rees heen op heerne groote verantwoordelijkheid, en vroeg hen, doek te doek wat mogelijk was, om den dijk in behoelijken stand te brengen. — Ontbreef het ongeval van den dijk in den afgeglopen winter vertelden zij, dat het zeil gekonden was door de woelke van een doornen beeg; dat hierdoor de dijkbreek voorkon was; in dat, ^{van die} ~~zij~~ doorbraakgevallen, heel Huisfeling verdranken zou zijn.

Heusfeling c.a.

Den 25. Mei 1904 kwam ik weer in Heusfeling; dien zelfden dag benocht ikraag liegen en zekpen.

Ik verleende audientie aan Pastoor Vink; hij pres. de inwoners van Heusfeling zeer; overigens had hij niets byzonders te vertellen.

De burgemeester v. d. Oever - tevens wethouder van Kra. venstein, riep mijne turfchenkomst in, op dat Kraenstein als standplaats voor een notaris blijuv. aangenomen.

De Verbeent gestorven is, en deze zijn prebotaal heeft overgedaan aan zijn schoonzoon Gervers, den notaris te Schayk, doet Gervers het mogelijke, om te maken dat Kraenstein niet weer bezet wordt. Zij ontvaardt aan alle candidaat notarissen om te solliciteren, en zoo treken alle sollicitanten zich succesfienelyk terug.

De verhouding tusschen de menschen schijnt opzich. verandering van vacaturen in den Raad werd naag nooit gestemd.

Sperteente brug van der v. Cooth naag al vast goed; het brengt curriev. + f 600 op. Nu wordt dat geld besteed voor herhalingsonderwijs en voor onderwijf in de nuttige handwerken. Het resterende wordt belegd. Zoodra zich daer toe de gelegenheid voer doet, wil men een onderwijf met landbouwkunde aanstellen.

De weg naar station is door gemeente met koolen in orde gemaakt, hoewel die weg niet op den legger staat. Ik heb den raad geyen, te zorgen, dat de weg op den legger gebracht wordt.

Heusfeling behaalt niet voor de gemeentelidige versorging der armen. De Philips behaandelt de armen gratis.

Heusfeling had veejer met Weesen een veldwachter, thans niet meer; het behaalt aan zijn eigen veldwachter f 240 + f 20 voor kleeding. Daar de veldwachter een eigen woning heeft en een akker land, kan hij er vrij wel komen.

Een gedeelte van de meijes gaat naar de Dusterschalen te Kraenstein of te Zekpen.

Het B. en W. de vrag. bespoken, in welke gemeente Zimmerman, den vifched met zijn woonak, tehuiske. woort, in Kraenstein, in Heusfeling of in Dieden. Den Heeren

Heusfeling c.a.

op het hart gedrukt, dat zij Zimmerman het leven toch niet noodeloos medelijck en ondangetaam maekten maken.

Wethouder Verbeent woort in Kerloon; wethouder de Bruyn, een kraasf yblijver, in Heusfeling.

Den 1. April 1904 kwam ik weer in Heusfeling. De pastoor kwam op audientie om te bedanken voor de benoeming van v. d. Wiel tot burgemeester; hij zeide mij dat die benoeming veel beter had gewerkt op de gezondheid van v. d. Wiel dan alle kneip kuren te samen, want dat v. d. W. sinds dien weer heel gezond was.

De verhouding tusschen de leden van het gemeentelid. steur scheen mij teiterkeerd.

Het bleek mij, dat de wethouder Verbeent de uitvinder is van de byzondere manier om den dijck te Kraenstein te versterken, nl door er een muur van 2.5 meter hoogte in te metselen. Zij was er toegekomen om dat voor te stellen uit rechtigheid; de waterstaet had eene breede berm gewild, maar dan maest men den benodigden bodengrond koopen, evenals de spe. cie, en dat kwam zoo duur uit. Daarom had hij die muur voorgesteld; men had me niet de halve kosten gehoud van een berm.

Het het begroet van Cooth wordt niet byzonders gedaan; men besteedt de inkomsten, = f 600 - voor herhalings onderwijf en voor onderwijf in de nuttige handwerken; verder voor gewone eitzaren. - Een onderwijfer te Kerloon neemt les om de landbouwkunde te halen; moekt hij daarin slagen, dan zal hij vermoedelyk uit het begroet van Cooth een gratificatie ontvangen.

Het het labot om Heusfeling stond naag plas en deas. Igeen wonder, dat men zede verlanget naag uitriet naar de verbeering van de Dierloops wetering enz. ten einde eindelyk ook bleelachtig te worden aan de veeleden van de verbeering van den Slaasmond. Ontrent het resultaat van de kraus onderromen werken was men eenigzins sceptisch gestemd. Men hoopde het beste

Huisfeling, c.a.

maar was er niet van overtuigd, dat men door de ondernemen werken afdoende zou worden geholpen. —

Den 11^{en} Mei 1912 kwam ik weer in de gemeente Terwen was ik in ligger gemeente; later ging ik nog naar Herpen. In machete den tocht van uit den Bosch.

Ter audientie verscheen pastoor van Epils; een uiterst geschikt man om mee te praten; hij is sinds een paar jaren te Huisfeling. Terwen was hij pastoor te Esbeek, en woonde daar den strijd van pastoor Jurgens tegen burgemeester Beretta bij. —

Boston van Epils stond geheel aan de zijde van Beretta en lieh zich heel weinig sleiend over pastoor Jurgens uit; deze was de oorzaak van het van uit den Bosch en maatschappeden in de gemeente; hij was eerst veel te veel met de menschen; hij haalde ze veel te veel aan; en dan kreeg hij ruzie; en dan maekten de vrienden van Epils zijn lozen, zijn macht, zijn wreake voelen; ze maekten uit den Raad een een. Op die manier was met name van der Saal, volgens pastoor van Epils een uitwendig man, veelte vervolgen, uit den Raad gequoid, enz. —

Men voelt zich veilig achter den dijk te Navenstein; de Maasstanden zijn niet meer zoo hoog als vroeger; zij zijn ook niet meer zoo leentpelig; men meent, dat de dijk naar de begerwoordige behoeften sterke opening is. —

Opbrengst legraat van Coalk is f 600; men geeft daarvoor herhaling onderwijs, en sinds vier jaren een landbouw cursus; deze laatste is huer bezig; en werd eerst een cursus in Leerboogje, geest, endaar na in Huisfeling. De belangstelling was zeer groot.

Uelwakker is een inwoner van Huisfeling; was daar te voren 12 jr nachtwacht; f 325 Maasement; burgemeester zou hem gaarne later aflesen

Huisfeling, c.a.

Bij de brandverzekering van den Baerenband is voor 40 millioen verzekerd. —

Welhouder de Bruyn is thans 84 jaar; hij leeft sinds 7 jaren uitsluitend op melk met suiker, ten eieren, en houdt zich best. — Heeft nog 5 groote kinderen behuis.

Men begint thans de vruchten te plukken van de Maasmond verlegging; door het in orde brengen van de klerloop verbetering heeft het binnenland lang zoo veel last niet meer van kuulwater als vroeger.

Er zijn bijna geen arbeiders in gemeente; meest allen kleine boerhij; de menschen wonen meestal op een eigen, maar zwaar belast. Het is geen gesunde normale toestand. Die menschen willen verbeteren; willen boer worden; pachten de gronden van de boeren tegen veel te hooge prijzen; drijven alles veel te hoog op. — Bij krijgsmis ernstigen tegenslag in den landbouw zullen de meesten het niet kunnen houden; ze gaan dan over den kop. — Voor de meesten zou het beter geweest zijn, wanneer ze maar een vroedig ~~boer~~ arbeider gebleven waren. —

Burgemeester zal een stroat van gemeentelijke bezittingen aanleggen.

Den 30 Juli 1914 bezocht ik van uit den Bosch de gemeente ligger, Huisfeling en Herpen.

De oude welhouder de Bruyn is overleden; als zoon daning vervangen door zijn zoon.

In Huisfeling zou men niet opmerken zien, dat Beersche Maas gestaten werd; de waarde van het slijb wordt per H. St. op f 60. — geschat.

Men heeft groote schade van het kuulwater; soms kan het land in het midden van Mei nog niet bewerkt!

Door verlegging van den Maasmond heeft gemeente veel geprofitteerd; het water komt niet meer zoo hoog als vroeger, en het loopt sneller weg.

Voer de distributie van levensmiddelen zijn Terwen en Dieren met Huisfeling gecombineerd; directie

Huisfeling c. a.

is een ambtenaar ter secretarie van Huisfeling; de zaak zou uitstekend marcheren.

Door dat de gemeenten distribueeren, en er van buiten de gemeente niets inkomt, maken de kleine win. kelt in het dorp goede zaken.

Den 19 Augustus 1920 kwam ik weer in Huisfeling.

De gemeenteraadsverkiezing 1919 bracht 4 nieuwe raadsleden en een nieuwe wethouder; er moest eens wat nieuw bloed in het gemeentebestuur komen.

De lasten zijn hoog: in Veerloon 7% hoofd. omslag in Huisfeling 4 1/2%. Voor een vereniging met Ra. vesten valt men niet veel; dan is de stad te veel bias. Zouden Weersen en Dieden daar ook bijgevoegt worden, dan had men er niet zoo veel beswaar tegen.

Eene dochter van den burgemeester is onderwijzeres aan de openbare school.

Van een beschrijving van het verhef is nog niets gedaan; men zal er nu eindelijk mede beginnen.

Eene beschrijving van de exploitatie der gemeentelijke bezittingen bestaat niet.

De dijkbreek te Cuyk veroorzaakte geen groote schade; men slaagde er met groote moeite in de eigen waterkering te behouden. — Voor een algeheele sluiting van de Beeroche laas zou wellicht een kleine meerderheid zijn; de bemesting van de opvanden door het laaswater is zoo vofdeelig!

De weerhoop weering voorkomt vrijwel waterschade.

Door de opening van den laasband verlaagt de de waterstand te Ravenstein bij hoog opperwater minstens met 40 c. l. De laasdijken zijn thans voldoende sterk.

Er is een groot tekort aan arbeiders; het

Huisfeling c. a.

gaat den krenters goed; met varkensfabrieken maken de veel geld.

Land en klauwzeer heerscht sterk; doersieken helpt niets; er zijn beesten, die het reeds voor de derde keer hebben; en de laatste keer soms erger dan de eerste of de tweede maal.

Bij de brandverzekering van den Doerenband is thans voor ± 100 millioen verzekerd.

Van de administratie ter secretarie laat v. d. Wiel zich blijfbaar weinig gelegen liggen; alle kracht wordt op de broedmaasfurantie geconcentreerd.